

אבני ראשה

המכון הישראלי למנהיגות בית ספרית
المعهد الاسرائيلي للقيادة المدرسية

משרד החינוך

Ministry of Education

وزارة التربية والتعليم

מודולת ידע עבור מפקחים

תרבות הערכה:

בניית המסוגלות של בתי הספר

מהלך המודולה

תפיסות לגבי הערכה; מושגי מפתח; עדויות רלבנטיות	סינכרונית	יחידה 1
הרחבה והעמקה	א-סינכרונית	יחידה 2
אפיון בתי הספר בתרבות הערכה	סינכרונית	יחידה 3
גיבוש כיווני פעולה עבור המפקחים כדי לסייע לבתי ספר בטיפוח תרבות הערכה	סינכרונית	יחידה 4
התנסות	א-סינכרונית	יחידה 5

המכון הישראלי למנהיגות בית ספרית
المعهد الإسرائيلي للتقادة المدرسية

משרד החינוך
Ministry of Education
وزارة المعارف

תקציר יח' קודמות

כל אירוע הערכה הוא הזדמנות ללמידה

באמצעות הערכה מועברים ערכים
והמצפן שלכם כמפקחים

אפשר ללמוד על תרבות למידה/הערכה
בבית ספר ממגוון עדויות

עידוד חדות החקירה והלמידה מעמיקה
עם התלמידים – כנמענים הישירים

כיצד נאפיין את תרבות הערכה בבית ספר?
אילו שאלות כדאי לנו לשאול?

מה ביחידה היום?

מטרת המפגש:

לגבש כיווני פעולה אפשריים, לכם כמפקחים, כדי לסייע לבתי ספר שלכם לבנות מסוגלות לטפח תרבות הערכה

נשאל את עצמנו?

- כיצד סוגי הערכה שונים מעבירים ערכים שונים? כיצד לחבר הערכה לערכים שלכם במצפן שלכם?
- כיצד עושים שימוש מושכל בסוגי הערכה פנימית שונים?
- מהן הפעולות שהמפקחים יכולים לעשות?

כיצד נעשה זאת?

- נבחין בין סוגים שונים של הערכה פנימית
- נחזור למקרים ששימשו אותנו ונגבש פעולות אפשריות עבור המפקחים
- נמשיג פעולות אלה

המכון הישראלי למנהיגות בית ספרית
المعهد الإسرائيلي للقيادة المدرسية

משרד החינוך
وزارة المعارف
Ministry of Education

"זה לא הוגן לקיים מבחן אחיד
לכל תלמידי כיתה ד'"

"אנחנו עושים מבחנים אחידים ואובייקטיביים כדי
לשמור על ההוגנות"

הוגנות בחינוך

"הוגנות היא הוודאות כי ישנה גישה שווה לחינוך איכותי כלפי כולם - כזה שיקדם הזדמנויות למידה לכל אורך החיים גם עבור אנשים עם מוגבלויות, עבור אנשים מקבוצות תרבותיות שונות ועבור ילדים במצבי סיכון" (Education 2030: Incheon Declaration, UNESCO)

האגף לחינוך יסודי בשיתוף אגפי המשרד שפ"י ומו"פ ובשיתוף ג'וינט אשלים והמכון הדמוקרטי מקדמים מהלך של חינוך מודע הוגנות בעולם משתנה.

קריאה נוספת <

הוגנות בחינוך

מידע וסקירה

נקודה למחשבה

בתי ספר מספרים

חומרי הוראה ולמידה

מחווים וכלים להתבוננות

תוכניות ייחודיות

מיזם לפיתוח גישת החינוך

STEM בין-תחומי

פתיחת פנייה מקוונת

הפניות וההודעות שלי

שירות ותמיכה

הפקת אישורים

אקו-סיסטם הוגן

ברמת:

1. תלמידים
2. צוות בית הספר
3. קהילה

מאפשרת **השתתפות אמיתית** של לומדים בתהליך ההערכה ומעודדת אותם לקחת חלק פעיל
בהכוונת הלמידה שלהם.

תרבות כזו מתאפיינת ב:

- יחסים **דמוקרטיים (שוויוניים)** בין השותפים: החלטות מתקבלות בה בהסכמה, מתקיים
דיאלוג בין השותפים ומוענק להם חופש **בחירה** (בד בבד הם לוקחים אחריות ללמידתם)

- יחסי **אמון וכבוד הדדיים**, **בשיתוף פעולה**, בעזרה הדדית, **בשיתוף בידע**, **באכפתיות** ובנורמות
המבטאות **שקיפות והוגנות**.

- **תקשורת פתוחה**, **שונות**, **גיוון**, **גמישות** ארגונית ומחשבתית, ושימוש **ברפלקציה** כדפוס
חשיבה.

תרבות ההערכה
פרופ' מנוחה בירנבוים

➤ המחקר כולל מדידה של מגוון כישורי למידה
➤ נעשית דגימה רחבה מאד של תכני תכנית הלימודים

➤ מסגרת מושגית מפורטת
➤ פרסום שאלות לדוגמא
➤ ידוע מראש מי נבחן ומתי
➤ התוצאות מתפרסמות רק ברמה ארצית ובינלאומית

➤ פיתוח המסגרת המושגית והמבחן ע"י ועדה מקצועית בינלאומית
➤ תהליך הפיתוח כולל תהליכי בקרה, פיילוט ועוד

➤ בתי הספר סומכים על ראמ"ה ועל משרד החינוך
➤ שהמחקר מנוהל במקצועיות
➤ בתי הספר יודעים כי לא יעשה שימוש בנתונים ברמה בית ספרית או מחוזית

➤ כישורי הבנת הנקרא ולשון בשפת אם , מגוון טקסטים
➤ עמדות כלפי הלמידה

➤ פרסום מפרט ושאלות לדוגמא
➤ ידוע מראש מי נבחן ומתי

➤ תהליך הפיתוח כולל תהליכי בקרה, פיילוט ועוד

➤ הנתונים נגישים לצוות בית הספר
➤ הנגשה מבחינת תרבות (חרדים), שפה, עולים ומשולבים

- מגוון כישורים
- מגוון כלים
- מגוון מערכים

- שקיפות במטרות, בקריטריונים ובדרכי ההערכה
- ללומדים ולהורים
- שותפות תלמידים

- הערכה כתהליך דיאלוגי מתפתח ודינמי
- הערכה איכותנית
- הערכת תהליך ולא רק תוצר, התנסות בשיפור ולמידה מכישלונות.
- רפלקציה עצמית, המשקפת מודעות לתהליך הלמידה.
- תכנון ההוראה בכיתה, לקבוצות וליחידים על בסיס הנתונים הנאספים תוך כדי תהליכי ההערכה

➤ אמונה ביכולת כל הלומדים
➤ מעודד את התלמידים ליטול אחריות על למידתם

➤ המשוב שהתלמידים מקבלים מבהיר להם מה הם כבר למדו ומה עליהם לעשות בהמשך
➤ מדיניות הערכה כתובה וברורה לכולם

➤ דיפרנציאליות בהערכה ובמענים
➤ גמישות במרחב ובזמן
➤ בחירה

➤ התייחסות למגוון היבטים : לימודי, רגשי, חברתי, משפחתי וכו'
➤ הערכה מצמיחה המכוונת לשיפור

הערכה פנימית בית-ספרית

הערכה פנימית סטנדרטית

הערכה ארצית בית-ספרית

הערכה ארצית מדגמית

מחקרים בינלאומיים

כלי הערכה פנימיים
בית ספריים

שימוש מושכל בכלים השונים

קטלוג דיגיטלי

כלים להערכה פנימית

ראמ"ה מעמידה לרשות בתי הספר כלי הערכה פנימיים איכותיים המותאמים ליעדים בתכניות הלימודים ומאפשרים הערכה של היבטים פדגוגיים מגוונים. כלי הערכה מלווים במחווים מפורטים שמאפשרים למורים להעריך את איכות תשובות התלמידים ולנטר את התהליך הלימודי.

[עקרונות והמלצות להערכה פנימית](#)

שיפוחות הכלים

מהו הנושא? איזו כיתה? מיהו קהל היעד?

<p>מבחן מעצב איתא"י</p> <p>דוברי עברית</p>	<p>משימות ביצוע בעברית הבעה בעל-פה</p> <p>ז-ח-ט דוברי עברית</p>	<p>משימות ביצוע בעברית פרזנטציה</p> <p>ז-ח-ט דוברי עברית</p>
<p>מבחן מעצב באנגלית ACE</p> <p>ז-ח-ט דוברי ערבית</p>	<p>מבחן מעצב בעברית תלקיט כתיבה</p> <p>ג-ד דוברי עברית</p>	<p>מבחן מעצב באנגלית ACE</p> <p>ז-ח-ט דוברי עברית</p>

אילו פעולות יכולים לעשות מפקחים על
בסיס ההתבוננות במקרים מהמפגש
הקודם?

בהתבוננות במקרים

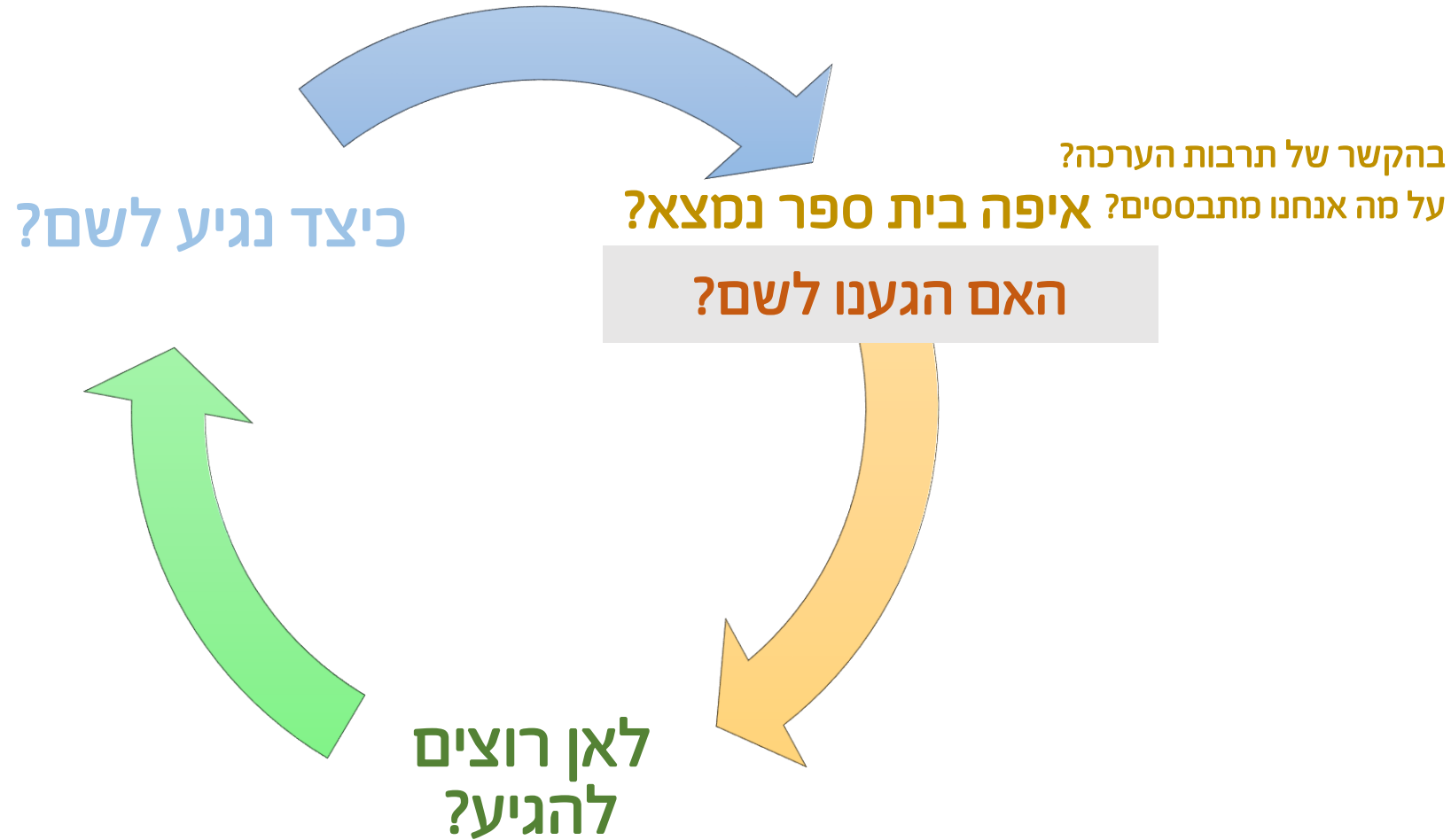

המכון הישראלי למנהיגות בית ספרית
المعهد الإسرائيلي للقيادة المدرسية

משרד החינוך
Ministry of Education
وزارة المعارف

מעגל הערכה לשם למידה בידי המפקח/ת

מעגל הערכה לשם למידה בידי המפקח/ת

איפה נמצא ביה"ס

בית הספר:

עושה פעולות כדי להעמיק את ההבנה לגבי המצב המצוי של

תלמידים בכתיבה

משתמש בכלים להערכת כתיבה באופן מושכל למדי

על בסיס המצב המצוי של התלמידים – מתקבלות החלטות

הנוגעות להוראה וללמידת מורים

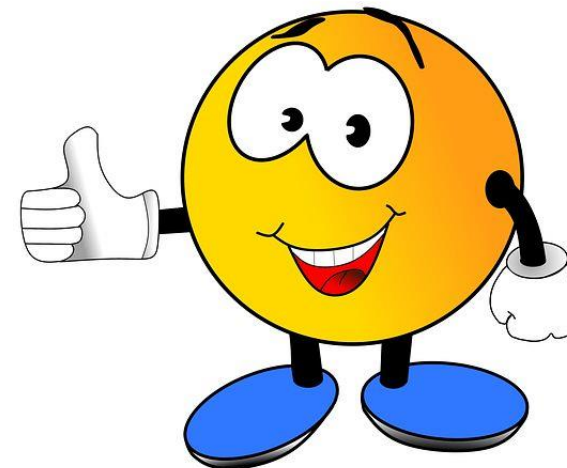
בצוותי מורים ובצוות הנהלה – דנים בהערכה

רכזת הערכה – חברה בצוות הניהול

..

איפה בית ספר נמצא?

האם הגענו לשם?

כיצד נגיע לשם?

לאן רוצים
להגיע?

מעגל הערכה לשם למידה בידי המפקח/ת

איפה נמצא ביה"ס

אין גילויים להשתתפות של תלמידים. 😊

מה הם לומדים מאירועי ההערכה? 😊

.. 😊

אין גילויים לפעולות לבדיקת האפקטיביות

של החלטות שהתקבלו

הערכת מצב מצוי - בעיקר על ביצועי התלמידים 😊

אין גילויים לתפיסות/עמדות של תלמידים 😊

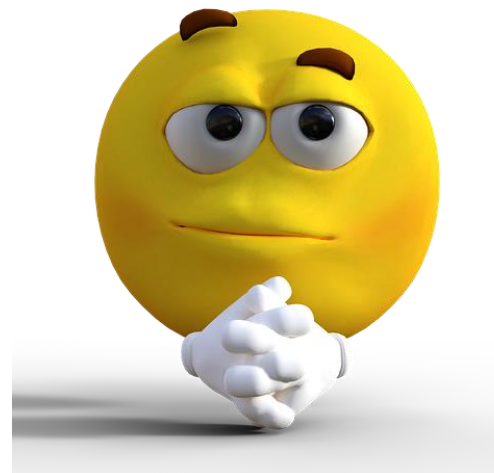
פראקטיקות הוראה-הערכה (בכתיבה) 😊

למידת מורים 😊

מה הוביל למצב זה? 😊

פעולות ההתערבות – גנריות למדי. כיצד נובעות

מהמצב המצוי של תלמידים?

מעגל הערכה לשם למידה בידי המפקח/ת

לאן רוצים לקדם אותו?

- ① הידוק החיבור בין פעולות התערבות למצב המצוי
- ① הרחבת ההערכה של המצב המצוי גם על זירות נוספות רלבנטיות
- ① הגברת "קולם" של תלמידים בהבנת הבעיה
- ① הגברת הלמידה של תלמידים מהערכה
- ① ...

במה כדאי שנתמקד בשלב הזה?
מה אפשרי מבחינת בית הספר?

**כיצד נגיע לשם?
... וכעת בואו נדבר**

מעגל הערכה לשם למידה בידי המפקח/ת

כיצד נגיע לשם?

- ? כיצד נראות פראקטיקות הוראה-הערכה בהבעה
- בכתב השגרתיות שרווחות בבית הספר?
- ? מה בהן יכל להביא למצב הנוכחי של תלמידים?
- ? כיצד המורים השונים נותנים משוב לתלמידים באופן שגרתית? מה התלמידים לומדים ממנו?

המכון הישראלי למנהיגות בית ספרית
المعهد الإسرائيلي للقيادة المدرسية

משרד החינוך
وزارة المعارف

? מה באופן ספציפי מעוניינים לשפר בהוראת הכתיבה,
כדי שהיא תהיה יותר דיפרנציאלית ותתרום לתלמידים
להשתפר בכתיבה?

? כיצד תלמידים מפרשים את הקשיים שלהם בכתיבה?

? מה התלמידים חושבים על ההוראה-הערכה של

כתיבה?

”מפקח ומנהליו”

מעגל הערכה
לשם למידה
בידי
המפקח/ת

כיצד נגיע
לשם?

בית ספר סלקטיבי לילדים "מוכשרים"

מנהלת:

"הרשות מאד לא מרוצה מההישגים. אומרים: 'איך ילדים כל כך מוכשרים

וההישגים שלהם לא מספיק טובים?'

אני מלחיצה את המורים והם מצידם מלחיצים את הילדים.

יש ילדים שנמנעים מלהגיש את המבחנים כי מפחדים מציון נמוך מ-80

המצב הרגשי של המורים והתלמידים לא טוב

לו היו יודעים ברשות איזה תהליכים אנחנו עושים עם התלמידים. באיזה מצב

באמת הילדים הגיעו אלינו ואיך הם התקדמו.. "

מה הייתם עושים? מציעים?

John Hattie

דע את השפעתך: הוראה, למידה והנהגה

ריאיון עם פרופ' ג'ון הטי

מהן אפוא, לדעתך, השלכות עבודתך עבור מנהיגים של מערכות
חינוך?

... בעבר נהגנו לבקש מבתי ספר את הנתונים שלהם. סוג אחד של
נתונים הוא ציוני מבחנים. אנחנו אוספים ראיות, אנחנו מנגישים אותן
להורים וכן הלאה. ואני חושב שהבעיה היא שברגע שאתה מבקש
ממישהו אחר את הנתונים, הם הופכים בסופו של דבר לנתונים
שלך. וכאן לדעתי טמונה השגיאה היסודית

דע את השפעתך: הוראה, למידה והנהגה
[ריאיון עם פרופ' ג'ון הטי](#) (המשך)

צריך לבוא אל בית הספר ולשאול: "אילו נתונים יש לכם
המעידים על כך שאתם משפיעים על למידת
התלמידים?"

תגובתם תלקה בחסר אם לא יציגו נתוני מבחנים, אבל היא תלקה
בחסר גם אם יציגו רק נתוני מבחנים.

והסיבה לכך היא שיש דרכים רבות מאוד למצוא ראיות
להצלחה וללמידה בבתי הספר

דע את השפעתך: הוראה, למידה והנהגה

[ריאיון עם פרופ' ג'ון הטי](#) (המשך)

ולאחר שמתבוננים בראיות יש לטפל בשאלה "מה אתם עושים בעניין?"

באוסטרליה אנחנו מגלים היום שכאשר תלמידים אינם מצליחים, בתי הספר מפעילים מספר רב להפליא של אסטרטגיות. אבל כאשר תלמידים מצליחים, לבתי הספר אין כמעט אסטרטגיות שנועדו לעזור להם להצליח יותר.

דע את השפעתך: הוראה, למידה והנהגה

[ריאיון עם פרופ' ג'ון הטי](#) (המשך)

וזו הבעיה כאשר מבקשים נתוני מבחנים. אנחנו נוטים לקדם דרך מוגדרת לעשות דברים. אם תלמידים או בתי ספר אינם מצליחים כל כך, אנחנו שואלים: "איך נשיג תוצאות טובות יותר?" אבל כאשר תלמידים מצליחים איננו שואלים: "איך נעזור לתלמידים להצליח יותר, אם הביצועים שלהם טובים גם כך?"

דע את השפעתך: הוראה, למידה והנהגה [ריאיון עם פרופ' ג'ון הטי](#) (המשך)

רעיון ההשפעה – איך נדע שאנחנו משפיעים –
מרחיקה אותנו מהתפיסה האומרת שהתוצאות
והציונים בבחינות מעידים על התלמידים.

"... כשאומרים לו [לילד] הערות הוא הרבה יותר שמח כי אז הוא יודע שהוא לומד משהו חדש שהוא בהתחלה לא ידע ... והוא הולך עם זה כל החיים שלו..." (תלמיד כיתה ב')

"... אני שמחה שהמורים לומדים מאיתנו..." (תלמידה כיתה ב')

"...הטעות שלי מלמדת את כל הכיתה לא לטעות במה שאני טעיתי..."

הדגשים
לסיכום
היחידה

ערכים בהערכה

מעגל חקירה/הערכה לשם למידה
בידי מפקח לאפיון תהליכי הערכה
בבית ספר

עידוד לשימוש מושכל בכלי הערכה
שעומדים לרשות בתי הספר

עידוד חדות החקירה והלמידה
מעמיקה עם התלמידים – כנמענים
הישירים

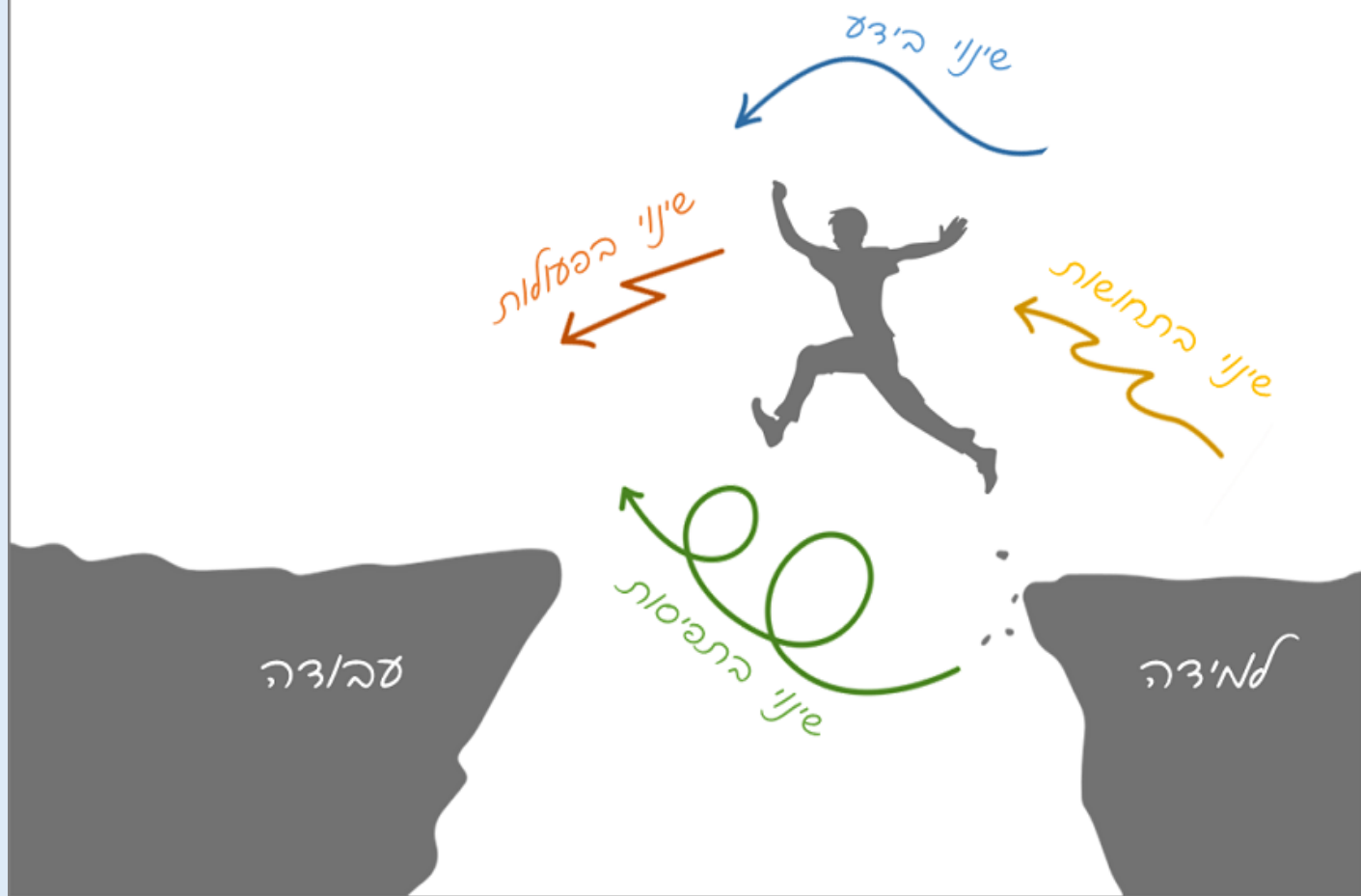

תובנות שישמשו
אתכם בעבודתכם
שאלות/ספקות
להמשך הלמידה

בסיום המודולה אנו מקוות שאתם:

- תרחיבו את **ידע** שלכם אודות תרבות הערכה בבתי הספר
- תחדדו את **תפיסתכם** בנוגע לאחריותכם כמפקחים בעידוד בתי הספר לטפח תרבות הערכה בהם
- תשכללו את **הפרקטיקות** שלכם:
 - תרחיבו את **העדשות** שלכם בהתבוננות על בית הספר, גם בהקשר של תרבות הערכה, תוך כדי שמיעת ה"קולות" של תלמידים/מורים/הורים/מנהלים בהקשר של הערכה
 - תוכלו **לאפיין את בתי הספר** שבאחריותכם מבחינת תרבות הערכה בהם
 - תוכלו **לגבש כיוונים לליווי המתאים** עבור בתי ספר שונים כדי לסייע להם לבנות תרבות הערכה
 - תוכלו לתת יותר מקום להערכה פנימית בזירות הפעולה השונות שלכם ולטיובה

איך הלמידה משנה את העבודה?

להמשך:

מה השתנה (והאם)

בהתבוננות שלכם על בתי

הספר בהקשר של הערכה?